

NORGES HØYESTERETT

Den 30. mai 2025 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Hellerslia, Stenvik og Lund i

HR-2025-1005-U, (sak nr. 25-048486SIV-HRET), sivil sak, anke over beslutning:

A

B

(advokat Linnéa Tereza Karlberg)

mot

C

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte en anke fremmet etter tvisteloven § 29-13 andre ledd.
- (2) A og B tok 13. mars 2024 ut stevning mot C med krav om erstatning for ærekrenkelser, jf. skadeserstatningsloven § 3-6 a. Bakgrunnen for søksmålet var uttalelser som C fra desember 2022 hadde gitt til media, om at saksøkerne – hans tidligere ektefelle og hennes sønn – hadde forsøkt å forgifte ham.
- (3) Oslo tingrett avsa 5. november 2024 dom med slik domsslutning:
 - «1. C frifinnes.
 2. A og B dømmes til i fellesskap å betale 95 000 – nittifemtusen – kroner i sakskostnader til C, innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse.»
- (4) A og B anket dommen. Anken gjaldt saksbehandlingen, bevisbedømmelsen og rettsanvendelsen.
- (5) Lagmannsretten varslet 10. januar 2025 partene om at retten vurderte å nekte anken fremmet i medhold av tvisteloven § 29-13 andre ledd. De ankende parter innga prosesskriv med merknader til varselet.

(6) Borgarting lagmannsrett traff 12. februar 2025 beslutning med slik slutning:

«1. Anken nektes fremmet.

2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A og B, en for begge, begge for en, 7 500 – syvtusenfemhundre – kroner til C innen 2 uker fra forkynnelsen av dommen.»

(7) A og B har anket til Høyesterett. Anken er angitt å gjelde saksbehandlingen, rettsanvendelsen og at beslutningen er åpenbart uforsvarlig og urimelig. Det anføres at ankeutvalget kan prøve den konkrete rettsanvendelsen for forholdet til Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK). Tingretten og lagmannsretten gjorde saksbehandlingsfeil blant annet ved å avskjære bevis i form av to vitner og resultater fra laboratorieprøver. Saken er prinsipiell, har stor betydning for partene og skulle ikke blitt nektet fremmet.

(8) Videre anføres i korte trekk at lagmannsretten i henhold til praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) og Høyesterett skulle drøftet om det forelå spesielle grunner («special grounds») for å frifinne ankemotparten. Det strafferettslige beviskravet kommer til anvendelse for beskyldninger om straffbare forhold. Bevisbedømmelsen har derfor blitt feil.

(9) De ankende parter har prinsipielt lagt ned påstand om at lagmannsrettens beslutning oppheves, og subsidiært om at ankemotparten dømmes til å betale erstatning. De krever sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.

(10) C har inngitt tilsvaer. Det anføres at ankeutvalget bare kan prøve lagmannsrettens saksbehandling og at det ikke er noen feil ved denne. Lagmannsretten hadde ut fra tingrettens grundige dom et forsvarlig grunnlag for å nekte anken fremmet. Lagmannsretten har gjort en selvstendig vurdering og gitt en fullt tilstrekkelig begrunnelse. De ankende parter har ikke påberopt noe ankeutvalget kan prøve.

(11) Ankemotparten har lagt ned påstand om at anken avvises, nektes fremmet eller forkastes, og at han tilkjennes sakskostnader for Høyesterett.

(12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, herunder den begrunnelsen lagmannsretten har gitt, jf. tvisteloven § 29-13 femte ledd fjerde punktum.

(13) Utvalget kan prøve om lagmannsretten har bygget på riktig terskel for å nekte anken fremmet, som er at det må være «klar sannsynlighetsovervekt for at anken ikke vil føre fram», jf. tvisteloven § 29-13 andre ledd. Utvalget kan også prøve om lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens dom ved sin vurdering av om lovens vilkår for å nekte anken fremmet er til stede. Utvalget kan videre prøve om lagmannsrettens skjønnsutøvelse har vært forsvarlig. Dette omfatter om det ut fra rettsspørsmålene i saken var forsvarlig av lagmannsretten å nekte anken fremmet, og om bevisbildet for lagmannsretten tilsa at en fullt ut skriftlig og forenklet behandling kunne gi et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, jf. HR-2023-147-U avsnitt 17.

(14) Det heter innledningsvis i anken at den gjelder saksbehandlingsfeil, gal rettsanvendelse og at beslutningen er åpenbart uforsvarlig og urimelig, samt at saken har prinsipielle sider.

- (15) Siden en anke bare kan gjelde saksbehandlingen, vil ikke rettsanvendelsen kunne være en selvstendig ankegrunn. Ved prøvingen av om det var forsvarlig å nekte anken fremmet, kan imidlertid ankeutvalget vurdere om saken reiser prinsipielle og uavklarte rettsspørsmål, herunder om forholdet til Grunnloven eller EMK, jf. Rt-2009-1118 avsnitt 75. Dersom det er anført brudd på Grunnloven eller EMK, vil ankeutvalget måtte vurdere om det er forsvarlig at saken avgjøres endelig uten mulighet for at rettsanvendelsen kan bringes inn til full prøving for Høyesterett. Når det er tale om en konkret avveining av to grunnleggende rettigheter mot hverandre, står det sentralt om avveiningen fremstår som forsvarlig i henhold til de kriterier som er stilt opp i Høyesteretts og EMDs praksis. Ut over de modifikasjoner som følger av en forsvarlighetsprøving av ankenektelsen, har ikke ankeutvalget kompetanse til å prøve lagmannsrettens rettsanvendelse eller bevisbedømmelse, jf. Rt-2009-1118 avsnitt 61.
- (16) Slik ankeutvalget forstår anken, retter den seg også mot lagmannsrettens begrunnelse. Begrunnelsen må sette ankeutvalget i stand til å kontrollere lagmannsrettens saksbehandling, jf. Prop. 34 L (2022–2023) punkt 11.1 på side 88. Begrunnelsen må derfor vise at lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens avgjørelse, og at det ut fra retts- og bevissspørsmålene i saken var forsvarlig å nekte anken fremmet på grunnlag av skriftlig og forenklet behandling, jf. HR-2025-467-U avsnitt 14. Det må fremgå at de feilene som er påberopt ved tingrettens avgjørelse, er oppfattet, og hvorfor det er klar sannsynlighetsovervekt for at anken ikke vil føre frem, jf. Rt-2008-1764 avsnitt 104–105 og Rt-2009-1118 avsnitt 49. Hvor omfattende begrunnelsen må være, avhenger av hvilke retts- og bevissspørsmål saken reiser.
- (17) Det følger av tvisteloven § 19-6 femte ledd siste punktum at overordnede domstoler i sin begrunnelse kan henholde seg helt eller delvis til de underordnede domstolars avgjørelsesgrunner. Dette gjelder også ved ankenektelser etter tvisteloven § 29-13 andre ledd, «så lenge det fremgår at det er skjedd en reell overprøving og at lagmannsretten har oppfattet og tatt stilling til de ankegrunner som er fremsatt», se Prop. 141 L (2009–2010) punkt 11.6 på side 143.
- (18) Lagmannsretten har etter ankeutvalgets syn bygget på riktig forståelse av *terskelen* for å nekte anken fremmet. Det vises her til lagmannsrettens innledende bemerkninger om forståelsen av tvisteloven § 29-13 andre ledd, hvor det blant annet fremgår at vilkåret om *klar sannsynlighetsovervekt* skal tolkes «relativt strengt», og at det kreves «en del mer enn alminnelig sannsynlighetsovervekt for at anken ikke vil føre frem». Det er videre klart at lagmannsretten har gjort en *reell overprøving* av tingrettens dom. Lagmannsretten har i tillegg til å vise til og si seg enig i tingrettens vurderinger, gitt en omfattende selvstendig begrunnelse.
- (19) Ankeutvalget kan heller ikke se at det ut fra *bevissspørsmålene* i saken, herunder bevisene tilbudt for lagmannsretten, ikke var forsvarlig av lagmannsretten å behandle anken skriftlig og forenklet. Lagmannsretten gjør en grundig vurdering av tingrettens bevisvurdering på de sentrale punktene i saken. Den viser til tingrettens redegjørelse for vitneforklaringer i saken, og vurderer nye bevis som er tilbudt for lagmannsretten. De bevisene som ankende parter har fremlagt for Høyesterett, rammes av bevisforbudet i tvisteloven § 22-5 første ledd, og tas av den grunn ikke i betraktning.
- (20) De ankende parter anførsel om at det er strafferettens beviskrav som gjelder for beskyldninger om straffbare forhold, knytter seg til lovtolkningen og den konkrete rettsanvendelsen, som ankeutvalget ikke kan prøve. Ankeutvalget kan ikke se at

lagmannsrettens behandling av beviskravet skaper tvil om at lagmannsrettens saksbehandling var forsvarlig.

- (21) De ankende parter har videre anført at saken gjelder et *prinsipielt spørsmål* knyttet til retten til privatliv, som også er vernet etter EMK. Ankeutvalget kan ikke se at saken reiser uavklarte rettsspørsmål som tilsier at lagmannsretten har begått en saksbehandlingsfeil ved å nekte anken fremmet. Det foreligger rettspraksis fra så vel Høyesterett som fra EMD, som viser hvilke momenter som inngår i vurderingen, og som gir retningslinjer for avveiningen av hensynet til ytringsfrihet mot hensynet til beskyttelse av omdømme og æresfølelse. Avveiningen i den enkelte sak må nødvendigvis bli konkret.
- (22) De ankende parter har ytterligere gjort gjeldende at underrettenes *saksbehandling* er preget av partiskhet og klare saksbehandlingsfeil. Det er blant annet vist til tingrettens avskjæring av bevis og vitner tilbudt av de ankende parter. Disse innsigelsene ble fremmet også for lagmannsretten, som i sin beslutning behandlet og forkastet dem. Ankeutvalget kan ikke se at det hefter noen feil ved lagmannsrettens saksbehandling, herunder dens begrunnelse, vedrørende disse anførslene.
- (23) Når det gjelder *begrunnelsen* ellers, har de ankende parter gjort gjeldende at lagmannsretten skulle ha drøftet om det forelå spesielle grunner («special grounds») for å frifinne ankemotparten for å ha fremsatt ærekrenkende påstander om faktiske forhold. Ankeutvalget kan ikke se at det er noen svakheter ved lagmannsrettens saksbehandling, herunder begrunnelse, på dette punkt. De kilder ankende parter har vist til – blant annet Rt-2003-928 *Tønsbergs Blad* avsnitt 41 og Rt-2005-1677 *Fædrelandsvennen* avsnitt 74 – gjelder usanne ærekrenkende påstander fra medier. Lagmannsretten fant etter en grundig samlet vurdering at ankemotparten hadde fyllestgjørende faktisk grunnlag for sine uttalelser om forgiftning til media. Kildene de ankende parter har vist til, har da ikke nevneverdig overføringsverdi, og det var ikke noen grunn for lagmannsretten til å gå nærmere inn på dem.
- (24) De ankende parter har også vist til straffeloven § 320 om ansvarsfrihet ved beskyldninger om seksuallovbrudd. Ankeutvalget kan ikke se at denne bestemmelsen får betydning i saken her.
- (25) I den videre vurderingen av lagmannsrettens begrunnelse har ankeutvalget delt seg i et flertall og et mindretall.
- (26) Flertallet – *dommer Hellerslia* og *dommer Lund* – ser slik på saken:
- (27) Lagmannsretten slutter seg til tingrettens begrunnelse for at uttalelsene ikke er rettsstridige, men vernet av ytringsfriheten. Lagmannsretten viser særskilt til den avveiningen som må gjøres av ytringsfriheten opp mot privatlivets fred, med henvisning til de relevante bestemmelser i Grunnloven og EMK, se lagmannsrettens beslutning side 9–10. I tillegg gjør lagmannsretten en egen vurdering og overprøving av både de faktiske og rettslige kriteriene i skadeserstatningsloven § 3-6 a, som er en lovfesting av de kriterier som er utviklet i EMDs og Høyesteretts praksis for denne avveiningen, jf. Ot.prp. nr. 22 (2008–2009) side 488. Det kunne med fordel vært tydeligere fremhevet at det er tale om to likestilte rettigheter, men utvalgets flertall kan ut fra den avveiningen som er foretatt, ikke se at det har hatt noen betydning for resultatet. Avveiningen av rettighetene fremstår som forsvarlig.

- (28) Lagmannsretten vurderte også særskilt spørsmålet om det var berettiget å utpeke dem som ankemotparten mener stod bak forgiftningsforsøket. Lagmannsretten uttaler om dette, på side 14–15:

«Som tingretten påpeker, var C som høyesterettsdommer en kjent person i norsk samfunnsliv. Hans plutselige fravær fra Høyesterett var offentlig kjent, og det var rykter om hva fraværet kunne skyldes. Det ble spekulert både i alkoholmisbruk og demens. Saken hadde av denne grunn en viss allmenn interesse, og både C og kollega D ble kontaktet av media om saken. Etter at C ble spurt direkte av media om årsaken til fraværet – om det skyldes demens eller alkohol – hadde han, etter lagmannsrettens vurdering, gode grunner til å komme med utsagnene. Det var ingen ting som tilsa at han ikke var i aktsom god tro med hensyn til de momenter som gjorde ytringen berettiget.

Lagmannsretten er enig med tingretten i at han var berettiget til også å utpeke de han mente sto bak forgiftningsforsøket, og slutter seg til det tingretten skriver om dette i siste avsnitt på side 16:

C forklarte at det bare kunne være kona eller hans nærmeste som stod bak forgiftningsforsøket. Høyesterett var utelukket. Han visste dessuten at han ikke hadde forsøkt å forgifte seg selv. Etter rettens syn ligger utpekingen av A og B innenfor hans ytringsfrihet. Ved denne vurderingen har retten lagt vekt på at C samtidig begrunnet mistanken på en måte som utelukket andre mistenkte. Utsagnet fremstod ikke løsrevet eller utløst av andre årsaker enn selve saken.

Ved den samlede interesseavveiningen har lagmannsretten lagt vekt på at beskyldningene dreide seg om en meget alvorlig straffbar handling, og at han ikke tok forbehold. Stillingen som høyesterettsdommer styrket dessuten uttalelsenes troverdighet og slagkraft. Samtidig framgår det av sammenhengen at han uttalte seg som privatperson, ikke som høyesterettsdommer. Han var fornærmet i en alvorlig sak, og ga uttrykk for egen oppfatning. Han beskrev hvordan han hadde resonert seg fram til resultatet. Dette skiller saken fra tilfeller hvor for eksempel politiet eller andre offentlige tjenestemenn i kraft av sin stilling fremsetter anklager om alvorlige straffbare handlinger. Det styrker imidlertid anklagens alvor ytterligere at han gikk ut med beskyldningen flere ganger, også i slutten av juli 2023, etter at straffesaken var henlagt.

Lagmannsretten er ikke i tvil om at anklagen var en betydelig belastning for A og B. Dette underbygges ved journalnotater som er framlagt av ankende parter for lagmannsretten. Lagmannsretten mener likevel – som tingretten – at hensynet til ytringsfriheten må veie tyngre. Ved denne vurderingen er det lagt betydelig vekt på det faktiske grunnlaget C hadde for beskyldningene, og at uttalelsene kom etter direkte henvendelse fra media. Saken hadde på dette tidspunktet fått oppmerksomhet i media, og flere spekulasjoner forelå. Samlet ga det ham god grunn til å uttale seg om saken.»

- (29) Lagmannsretten legger altså betydelig vekt på det faktiske grunnlaget ankemotparten hadde for beskyldningene, og at uttalelsene kom etter henvendelse fra media. Det er videre vist til spekulasjonene som forelå, og behovet for å utelukke mistanke mot andre. Det tas også i betraktning at anklagen var en betydelig belastning for de ankende partene, men at hensynet til de ankende parter ble ivaretatt ved at de fikk anledning til å imøtegå anklagene.
- (30) Ankeutvalgets flertall mener samlet sett at lagmannsretten har gitt en tilstrekkelig grundig begrunnelse for hvorfor det er klar sannsynlighetsovervekt for at anken ikke ville føre frem. Forholdet til Grunnloven og EMK er vurdert, med henvisning til relevante kilder, og den nærmere avveiningen ligger etter flertallets syn innenfor de kriterier som er stilt opp i

rettspraksis. Det begrunnes særskilt hvorfor det var berettiget å navngi dem mistanken om forgiftning var rettet mot. At lagmannsrettens begrunnelse kunne være enda grundigere, ved at andre relevante momenter kunne vært trukket frem og vurdert, gir ikke grunn til opphevelse. Det ville i realiteten ha vært en prøving av lagmannsrettens rettsanvendelse og konkrete subsumsjon, som ligger utenfor ankeutvalgets kompetanse.

- (31) Flertallet mener derfor at det i tilstrekkelig grad fremgår av lagmannsrettens begrunnelse at saken ikke reiser et prinsipielt eller uavklart spørsmål om forholdet til Grunnloven eller EMK som gjør at det ikke var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling.
- (32) Det er i anken vist til prøvingskompetansen etter tvisteloven § 30-6, der det er lagt til grunn i rettspraksis at Høyesterett for så vidt gjelder forholdet til Grunnloven og EMK også kan prøve den konkrete rettsanvendelsen. Dette prinsippet gjelder imidlertid bare for videre anker etter tvisteloven § 30-6, der det er anket over lagmannsrettens generelle lovforståelse, se for eksempel HR-2025-67-U avsnitt 12. Prinsippet får ikke anvendelse på anker over beslutninger etter tvisteloven § 29-13, som bare kan ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.
- (33) Flertallet er etter dette kommet til at anken skal forkastes.
- (34) Ankemotparten har i utgangspunktet rett til å få dekket sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Sakskostnader er krevd dekket med 5 000 kroner, basert på to timers arbeid. Arbeidet i ankesaken er utført av ankemotparten selv, ikke av prosessfullmektig. Etter tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum kan en part kreve «rimelig godtgjøring» for eget arbeid med saken når det har vært særlig omfattende eller det ellers måtte ha vært utført av en prosessfullmektig. Utvalgets flertall finner at det siste alternativet er oppfylt i saken her. Ut fra kravets størrelse finner flertallet at det ikke er nødvendig å ta stilling til underlaget for beregningen, men tar kravet til følge da det uansett ikke går ut over rimelig godtgjøring.
- (35) Mindretallet – *dommer Stenvik* – er kommet til at lagmannsrettens beslutning må oppheves og bemerker:
- (36) Vurderingen av om lagmannsretten har gitt en tilstrekkelig begrunnelse må ta utgangspunkt i de tvistespørsmålene saken gjelder.
- (37) I denne saken er det overordnede spørsmålet om ytringer som er egnet til å krenke andres æresfølelse og omdømme, pådrar ansvar etter skadeserstatningsloven § 3-6 a første ledd. Etter paragrafens andre ledd skal det legges vekt på om «ytringen hviler på et fyldestgjørende faktisk grunnlag, på ytringens grad av krenkelse, og om hensynet til den krenkede er tilfredsstillende ivaretatt ved for eksempel adgang til imøtegåelse, om allmenne interesser eller andre gode grunner tilsa at den ble satt frem, og om ytreren har vært i aktsom god tro med hensyn til de momenter som kan gjøre ytringen berettiget». Det skal foretas en avveining mellom hensynet til ytringsfrihet og hensynet til beskyttelse av omdømme og æresfølelse, i lys av bestemmelsene i EMK artikkel 8 og 10, samt praksis fra EMD, jf. Rt-2014-152 avsnitt 101–103 og Rt-2015-746 avsnitt 52 og 59–61.
- (38) Tingretten har tolket de aktuelle ytringene som beskyldninger om drapsforsøk, og lagmannsretten har sluttet seg til dette. Beskyldningene ble fremsatt i riksdekkende medier uten forbehold og karakteriseres som «meget alvorlige». De innebar en «betydelig belastning» for de ankende parter. Videre peker lagmannsretten på at den som fremsatte beskyldningene,

var en «kjent person i norsk samfunnsliv», og at de som beskyldningene ble rettet mot, ikke hadde søkt offentlighetens lys på tidspunktet for de første ytringene. Om grunnlaget for beskyldningene sier lagmannsretten at ankemotparten hadde «gode holdepunkter i faktum for at han ble forgiftet, og at det skjedde hjemme der han bodde med kona og hennes sønn». Han hadde videre «gode grunner til å komme med utsagnene», fordi det hadde vært «spekulert både i alkoholmisbruk og demens». Begrunnelsen for å identifisere de som angivelig sto bak forgiftningsforsøket, var at ankemotparten derved utelukket andre mistenkte. Endelig legger lagmannsretten vekt på at de ankende parter noen dager senere fikk anledning til å imøtegå beskyldningene gjennom media.

- (39) I lys av beskyldningenes alvorlighetsgrad, graden av spredning og partenes stilling, var sentrale spørsmål i ankesaken hvor solid faktisk grunnlag ankemotparten hadde for beskyldningene, og hvilke allmenne interesser eller andre gode grunner som tilsa at de ble fremført offentlig. Det faktiske grunnlaget for beskyldningene er grundig vurdert av lagmannsretten. Videre har lagmannsretten begrunnet – om enn kortfattet – sitt syn på behovet for å informere offentligheten om den mistenkte forgiftningen, med sikte på å avkrefte spekulasjonene om alkoholmisbruk og demens. Mindretallet finner ingen feil som kan lede til opphevelse ved disse delene av lagmannsrettens begrunnelse.
- (40) Derimot mangler lagmannsrettens beslutning langt på vei en begrunnelse for at det forelå gode grunner for å *identifisere* de ankende parter som gjerningspersoner. Lagmannsrettens avgjørelsesgrunner inneholder ingen vurdering av om allmennheten hadde en berettiget interesse i å koble de ankende parter til forgiftningssaken. Det fremgår heller ikke hvilke andre mistenkte det var behov for å utelukke, eller hvorfor dette måtte skje ved å identifisere de ankende parter.
- (41) Tyngden i de hensynene som eventuelt taler for identifikasjon, står sentralt ved interesseavveiningen, jf. for eksempel Rt-2005-1677 avsnitt 77 og Rt-2015-746 avsnitt 67. Når det ikke fremgår av lagmannsrettens beslutning hvordan disse hensynene er vurdert, mangler begrunnelsen et tilstrekkelig svar på hvorfor anken med klar sannsynlighetsovervekt ikke vil føre frem. Et springende punkt i saken forblir uforklart. Begrunnelseskravet i tvisteloven § 29-13 femte ledd er da ikke oppfylt.
- (42) Mindretallet er etter dette kommet til at det foreligger en saksbehandlingsfeil som må lede til opphevelse av lagmannsrettens beslutning.
- (43) Kjennelsen er avsagt under dissens.

S L U T N I N G

Anken forkastes.

I sakskostnader for Høyesterett betaler A og B – én for begge og begge for én – til C 5 000 – femtusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Are Stenvik
(sign.)

Thom Arne Hellerslia
(sign.)

Christian Lund
(sign.)